
Země, kde se pije celý den po troškách

Země, kde se pije celý den po troškách

Janka Schmiedtová

Na ulici v centru města běžně potkáte liliputána nebo muže se sloní nemocí, vyhnete se hromadě zapáchajících odpadků, abyste málem vrazili do dámy na vysokých podpatcích a v šik sáčku Louis Vuitton. Bezdomovec na rohu vás – jako každé ráno – pozdraví, vy minete otevírající stánek s pečenými kaštany a seběhnete do metra, kde ve vestibulu prodává postarší slepec dvoje bílé ponožky a rádoby koženou peněženku. Vítejte v Lisabonu!

Čechem uprostřed Portugalska

Studenti z České republiky jsou často rváči. A to v tom smyslu, že dokážou umanutě zatnout zuby a dosáhnout toho, co opravdu chtějí. Umíme se učit odstavce z paměti, číst dlouhé seznamy knih, pracovat do noci a rychle se orientujeme v novém prostředí. Jsme totiž odmala nuceni k neustálé konfrontaci, ke srovnávání se s ostatními, k soutěži. Od první třídy na českých školách existují seznamy nejlepších žáků a rodiče nám nezapomenou čas od času připomenout, že to, co považujeme za těžké, není ještě zdaleka to nejtěžší, co nás v životě čeká.

V Portugalsku naopak všechno plyne jako list po hladině slepého ramena řeky, což přivádí nejednoho středoevropského studenta do stavů blízkých nervovému záchvatu. I já jsem ze začátku nadávala v metru, když lidé nejdříve nastoupili a pak se teprve ti, co chtěli vystupovat, přes ty už nastoupivší cpali ven. I já jsem ostantativně kašlala, když prodávající s každým prohodil pár slov a popřál mu krásný den, ačkoli se fronta táhla až za roh. A byla jsem to také já, kdo zuřivě kopl do informačního pultu finančního úřadu, když mi podruhé opakovali, že studentské identifikační číslo, které mě opravňuje otevřít si konto a neplatit v zemi daně, nevydávají. A já přitom věděla, že mi ho mohou vydat právě a jen tam. Byla jsem z těch, kteří poměrně rychle pochopili, že v Portugalsku to nebude jako doma. A v tomto momentu spočívá zlom. Zlom, který určí, do jaké míry bude vaše stáž ztrátou času či neopakovatelným zážitkem. Můžete chodit s nosem zdviženým k nebi a slepě opakovat, že vaše škola a země jsou lepší. Nebo uklidníte pulzující ego a bez zbytečných předsudků přistoupíte po dobu několika měsíců na pravidla nám zcela odlišné kultury. A právě ono pochopení nového vám pomůže pochopit i váš život doma.

Escola Superior de Teatro e Cinema je obdobou naší Akademie múzických umění. Jde o jedinou vysokou školu v Portugalsku, která nabízí vzdělání v oborech divadlo a film. Zajímavostí je, že ji několik let vedl český básník František Listopad, od roku 1959 žijící v Portugalsku. Studium je strukturované do tří základních a dvou navazujících roků. V prvních třech letech můžete získat vzdělání v oborech herectví, dramaturgie, scénografie a produkce, v navazujícím studiu je pak možné studovat režii. Vyučovací hodina trvá od 120 do 270 minut, zadání esejí většinou zní „Ne více než tři normostrany“ a do školy se chodí třikrát týdně. Výuka je placená, čehož je ale zahraniční student ušetřen. Když pomínu pro Portugalce typickou organizační neschopnost, která způsobila zmatky zejména na začátku mé stáže, samotný systém studia mi jakožto zahraniční studentce byl velice nakloněn. Semináře probíhaly v angličtině za mírného příspěvku

francouzštiny a samozřejmě portugalského. Tu jsem se učila v odpoledních kurzech zdarma. Problém s počtem získaných a uznaných kreditů šel téměř mimo mě. Na základě studijní smlouvy a dohody mezi českou JAMU a portugalskou ESTC mi byl přidělen přesně ten počet kreditů, jaký jsem potřebovala.

Portugalsko Čechům moc nevoní – zatím

To, že jsem se vyjela na studijní stáž právě do Portugalska, byla úplně obyčejná souhra náhod. Nevyšlo mi Skotsko, a tak jsem rychle hledala volná místa na školách nabízejících výuku v angličtině. Lisabon jsem několikrát přeskočila, přišel mi daleko a téměř nic jsem o něm nevěděla. Nakonec to byl ale koordinátor právě z ESTC, který zavolal, že jsem přijata. Žádný konkurz nebo pohovor jsem na své domovské vysoké škole (Janáčkova akademie múzických umění) neabsolvovala. V Portugalsku byla dvě volná místa a já byla jediná, kdo chtěl jet, takže konkurence nulová. Bylo nutné mít jen potvrzeno, že se bez problémů domluvíme anglicky, odevzdat motivační dopis a životopis v českém a anglickém jazyce a stáž musel schválit vedoucí mého ateliéru. Pokud do Lisabonu pojedete z Univerzity Karlovy, bude zřejmě přijímací řízení náročnější, ale zato si můžete vybrat hned ze tří zdejších univerzit, z nichž jedna je vysloveně technického zaměření (vizte www.cuni.cz).

Ubytování v Lisabonu není těžké najít, a to přes inzerát v novinách a nebo na internetu (viz www.erasmuslisboa.com). Nezbytností je nejdříve byt vidět, než se do něj nastěhujete! Není zde totiž běžné domy rekonstruovat a některé dle toho vypadají. Portugalci tomu říkají pěkný pokoj za 200 EUR na měsíc, my Češi bychom použili pro tentýž pokoj přídavné jméno vybydlený. Ceny ubytování se pohybují od 120 EUR (pokoj pro dva až tři na koleji mimo centrum města) do 260 EUR za měsíc (samostatný pokoj ve středu města). Pokud plánujete stáž na zimní semestr, přibalte si do batohu svetr a teplé ponožky. Ústřední topení se totiž v Lisabonu nepočítá mezi vybavení domácnosti, a tak se husí kůže stane vašim nezvaným, ovšem každodenním hostem. A ještě jedna maličkost – místní nejsou zvyklí uzavírat nějaké smlouvy, vše jde většinou přes ústní dohodu.

Kultura pohody na západě Evropy

Portugalci jedí hodně, i pozdě v noci, a mají rádi smažená jídla. Pijí silnou kávu, a to dvakrát denně – ráno k snídani a odpoledne. Za hlavní jídlo je považována večeře a o víkendech můžete vidět celé rodiny s přáteli obědvát v restauracích. Tam si vegetariáni na své nepřijdou – bezmasá jídla nebývají součástí menu. Saláty jsou brány jako příloha a možná vás překvapí, že se servírují i téměř zelená, nedozrálá rajčata. Čistě zeleninové bývají polévky. Ovšem ty jsou na míle vzdáleny naší představě, jak by měla polévka vypadat. V těch portugalských jsou všechny ingredience rozmixované, a tak jíte spíše dozluta nebo dohněda zbarvený krém. Specialitou kuchyně jsou mořské plody, ryby na všechny způsoby, pečená jablka a mnoho druhů sladkých a slaných koláčků. Z nich neznámější je *pastel de nata* – smetanový koláček. Za běžné pití k jídlu se považuje dobré portugalské víno. Rychlých občerstvení po Lisabonu moc není, ovšem na bufet, hospodu nebo restauraci narazíte téměř každých padesát metrů.

Oběd v menze stojí okolo 2 EUR, máte možnost výběru z masitého, dietního a vegetariánského jídla. Cena zahrnuje polévku, pití i zákusek. Chcete-li si vařit sami, cenově to odpovídá menze, ovšem pouze pokud nakupujete ve větších obchodech. Celkový rozpočet na den se pohybuje okolo 7 až 10 EUR vyjma ubytování. Po příjezdu jsou výdaje samozřejmě vyšší. Pokud žijete skromně, dá se v Lisabonu vyžít z cca 400 EUR na měsíc. To je ale opravdu krutý soubor o každý centík a většinu svého času prosedíte doma. Mé měsíční stipendium bylo 333 EUR. K těm mi JAMU přidávala 50 EUR jako stipendium pro studenty na stážích v dražších zemích. Bez podpory rodiny a vlastních úspor bych v Lisabonu taktak přežila.

Jedna z dalších věcí, na které je nutno si zvyknout, je doprava. Jízdní řády neexistují. A pokud náhodou ano, nedodrží se. Malé starobylé električky (speciální tramvaje jezdící v Lisabonu výhradně do kopce a z kopce) si to chraští tempem tělnatých dam, autobusy přijedou tři za sebou, načež se dalších dvacet minut žádný neukáže. A metro? Jezdí často a rychle, to se musí nechat. Měsíční jízdenka stojí zhruba 30 EUR podle toho, jakou kombinaci dopravních prostředků potřebujete – studentská sleva neexistuje. Další z možných dopravních prostředků je vlak. S ním se levně dostanete do Lisabonu blízkých destinací, jako je krásná Sintra, obdoba českého lednicko-valtického areálu, nebo přímořské sídlo Cascais, odkud lze na kole vyjet po pobřeží Atlantského oceánu, což je zážitek silově i cenově dostupný každému.

Misto s poezií

Portugalsko již několik let klečí u nohou sladkokyselým nekonečným seriálům. Ten nynější nejsledovanější se jmenuje Tropický ráj. Téměř veškerá zahraniční televizní produkce je titulková. Rozumíte-li anglicky, většinu filmů pochopíte. Do kina se tu moc nechodí a divadlo se odehrává spíše na ulici než uvnitř historických budov. Lákavé jsou nedělní vstupy zdarma, které platí téměř pro všechna muzea a galerie (viz www.lisbon-guide.info). Se studentskou průkazkou dostanete také padesátiprocentní slevu na vstup do všech památek.

Velkou atrakcí je lisabonská čtvrť Bairro Alto, kde se odehrává veškerý noční život města. Stovky malých barů, podniky, kde se hraje typická lisabonská hudba zvaná *fado*, a nejrůznější restaurace. Rozdíl v konzumaci alkoholu mezi ČR a Portugalskem tkví v tom, že tady se spíše popíjí než opíjí. Večírky začínají až po půlnoci a končí pozdě dopoledne. Jejich hlavní náplní je setkání s přáteli. Koupíte si drink do ruky a pak dlouho vykládáte, zatímco stojíte před barem na ulici.

Je opravdu jen na vás, co si ze stáže v Portugalsku odvezete. Nebudou na vás kladeny takové studijní nároky, na jaké jste zvyklí, nebudete tak stresováni, uklidníte se a budete mít čas sami na sebe. Pokud se ovšem nezahltíte negativními argumenty, proč by bylo lepší zůstat doma než být v téhle zpomalené, uvolněné a pro nás možná tak trochu legrační zemi.

Autorka: Janka Schmiedtová

Po příjezdu ze stáže v Lisabonu se chystá na pracovní stáž do skotského Glasgow na Royal Scottish Academy of Music and Drama.

